

УДК 378.03+376.68

Н. В. Калашнік,

кандидат педагогічних наук, викладач
(Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова)
nata.kalashnikova.1983@mail.ru
ORCID: 0000-0002-7099-4418

ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ СТУДЕНТА-МЕДИКА ЯК ІНСТРУМЕНТУ МІЖНАЦІОНАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ

У даній статті проаналізовано підходи до трактування поняття "толерантність". Представлено організаційний процес формування толерантної особистості засобами міжкультурної комунікації, який включає: визначення загальної мети і конкретних задач, ознайомлення студентів у процесі навчання мови з системою наукових знань про права й свободу людини та народів, про нації та їхні відносини, про раси та інші культури, розвиток позитивного досвіду культури спілкування тощо. Проаналізовано та розглянуто основні психологічні складові толерантності – емпатію й комунікативну компетентність. Представлено модель середовища, котре формує толерантне відношення.

Ключові слова: толерантність, адаптивна толерантність, конструктивна толерантність, інтолерантність, комунікативна толерантність, толерантна особистість.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Радикальні зміни у житті українського суспільства, ступінь його розвитку, процеси глобалізації та інтеграції, постійне розширення сфер міжнародного, міжнаціонального спілкування вказують, що подальший розвиток людства можливий лише за умов діалогу представників різних національно-культурних і релігійних спільнот, здатних зрозуміти й сприйняти іншу культуру в якості рівноцінній своїй рідній культурі.

Саме за цих умов освіта іноземних студентів розглядається в якості засобу безпечного й комфортного існування в новому соціумі, а метою освіти стає формування міжкультурної комунікації у майбутніх лікарів-іноземців, а також формування у студентів толерантної свідомості на таких рівнях, як особистість, суспільство, держава. Виходячи з цього, освітня стратегія повинна сприяти створенню педагогічних умов, котрі сприяють формуванню толерантних переконань, поглядів, навиків толерантної поведінки у суспільстві, а також у майбутній професійній діяльності за участю всіх зацікавлених осіб.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Проблеми вивчення особливостей навчання і виховання іноземних студентів присвячені праці О. Акімової, Г. Василенко, С. Клаучек, І. Кушнір, О. Рябоконя та ін. Теоретичні засади організації навчально-виховного процесу у вищій школі, зокрема для студентів-іноземців висвітлені в роботах учених-педагогів: А. Алексюка, С. Гончаренка, Б. Данилишина, Н. Ничкало, П. Олійника, О. Плахотнік, Б. Щербакова та ін. Фундаментальні дослідження проблем формування професійної культури здійснені І. Ісаєвим та представниками його наукової школи. Основні положення про роль культури у формуванні духовності й професіоналізму особистості представлені у працях К. Альбульханової-Славської, І. Лернера, В. Соловійова, П. Флоренського тощо.

Розвиток педагогічної теорії і практики в зарубіжних країнах досліджували Н. Абашкіна, Г. Єгоров, В. Жуковський, Н. Лавриченко, О. Локшина, Б. Мельниченко, О. Овчарук, Л. Пуховська.

Психологічні аспекти формування професійних вмінь та якостей як складових толерантної взаємодії розглядалися І. Бехом, Г. Баллом, В. Семиченко.

Питанням толерантності та досягнення високої культури міжнаціональних відносин присвячені роботи О. Абдуліної, О. Глузмана, О. Пехоти, Б. Ступарика та ін.

Окреслення невирішених питань, порушених у статті. Іноземні студенти різних країн представляють різні етнічні групи. У зв'язку з цим серед іноземних студентів спостерігається велика різноманітність у культурних, релігійних, мовних відносинах. Викладачам доводиться працювати з християнами (католики, православні), мусульманами різних течій, буддистами, індуїстами. Різний релігійний світогляд, культурне виховання, різні системи освіти та різний рівень підготовки, різні вікові діапазони – все це зумовлює значну гетерогенність аудиторії, разом з тим, викликає труднощі у житті іноземних студентів, які впливають на формування їхньої міжкультурної комунікативної компетентності. Аналіз наукової літератури свідчить про постійний інтерес науковців до проблем формування толерантної мовної особистості іноземного студента-медика та всі перераховані вище труднощі і зумовили актуальність досліджуваної проблеми.

Формулювання мети і завдань статті. З огляду на вищезазначене, метою статті є представлення процесу формування толерантності студента-медика як інструменту міжнаціонального спілкування.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Виховання представників усіх національностей на засадах демократичності передбачає врахування не лише

етнічних чи національних ознак, а й класових, релігійних, расових, освітніх характеристик, що перебувають у тісному зв'язку з культурологічними. Всі ті, хто навчається, повинні мати рівні можливості соціального розвитку відповідно до своїх потреб незважаючи на етнічне походження, стать, соціальний статус, релігійні уподобання тощо [1]. Неоднорідність навчальних колективів вимагає реалізації полікультурності як шляху до вироблення толерантності у стосунках між представниками різних груп. Саме тому, ґрунтуючись на загальнолюдських цінностях формування толерантності іноземця студента-медика має на меті формування людини, здатної до ефективної життєдіяльності в багатонаціональному середовищі, такої, що розуміє та поважає прояви інших культур і вміє жити в мирі і злагоді з представниками різних народностей, національностей, вір, рас, класів тощо. Це один з головних принципів співжиття людей, що визнають право іншої людини на власну позицію.

Толерантності між окремими особами вимагають і процеси глобалізації економіки та зростаючої мобільності, швидкий розвиток комунікацій, інтеграцій і взаємозалежності. Необхідно формувати атмосферу толерантності, стосунки відкритості, поваги один до одного та почуття солідарності.

Принцип толерантності передбачає терпимість та повагу до думки іншої людини, неупередженість в оцінці людей та подій, позитивність стосунків.

Організаційний процес формування толерантної особистості засобами міжкультурної комунікації включає: визначення загальної мети і конкретних задач, ознайомлення студентів у процесі навчання мови з системою наукових знань про права й свободу людини та народів, про нації та їхні відносини, про раси та інші культури, розвиток позитивного досвіду культури спілкування тощо. Проблема ускладнюється тим, що в цьому випадку іноземні студенти мають справу зі складною системою міжкультурного спілкування: студенти і багатонаціональний світ, студентське міжнаціональне середовище. Міжкультурна комунікація виступає як форма реалізації міжнаціональних відносин на особистісному рівні, їхній особистісно-психологічній конкретизації, що робить процес формування толерантності особистості, культури спілкування особливо складним.

Тому під формуванням толерантної мовної особистості іноземного студента-медика розуміється комплекс особистих якостей, котрі цілеспрямовано формуються в процесі навчання, виховання й самовиховання, що полягає у високому рівні знань, умінь і навичок; шанобливого ставлення до "іншого" під час культурної взаємодії та спілкування; наявності моральних принципів і прийомів міжкультурного спілкування, здатності бачити в "іншому" повноцінну особистість, здатність до цілісного сприйняття "іншої" культури з розумінням її відмінних характеристик як проявів її індивідуальності; готовність до діалогу культур засобами мови, котра вивчається.

У процесі формування толерантної мовної особистості міжкультурна комунікація є складовим елементом. Її можна означити як комплексно-мовну взаємодію і взаємостосунків, у процесі котрих люди, що належать до різних національних спільнот, обмінюються досвідом, духовними цінностями, думками. Культура такого спілкування залежить від загального рівня студентів, від їхнього вміння сприймати й дотримуватися загальнолюдських моральних норм.

Педагогічна проблема формування готовності іноземних студентів до сприйняття ними іносоціокультурного середовища, а також навчання міжкультурного спілкування включає в себе низку складніших аспектів: формування культури спілкування в іншому для них соціокультурному й мовному середовищі; урахування психологічних особливостей навчання дорослих; урахування психологічних особливостей пізнавальної комунікативної діяльності іноземних студентів у природному мовному середовищі; виховання культури міжнаціонального спілкування в групі, на факультеті, у ВНЗ і т.д., тобто в іносоціальному середовищі; формування навичок і вмінь ведення "діалогу культур"; формування й розвиток теоретичної та практичної готовності до міжкультурної комунікації, що є основним засобом виховання толерантної особистості.

Розглядаючи толерантність, як установку, необхідно зрозуміти основні психологічні складові толерантності. Ними є емпатія й комунікативна компетентність. *Емпатія* – це осягнення емоційного стану, проникнення, почуттєвість у переживаннях іншої людини, тобто розуміння людини на рівні почуттів, прагнення емоційно перейнятися її проблемами. Щодо *комунікативної толерантності*, то це є характеристика ставлення особистості до людей, що вказує на ступінь терпіння нею неприємних або неприйнятних, на її думку, психічних станів, якостей і вчинків партнера по взаємодії.

Образ толерантної особистості поєднує важливі характеристики, котрі відображають психолого-етнічні лінії людських стосунків, зокрема це є: гуманність, рефлексивність, гнучкість впевненість у собі; самовладання; варіативність; перцепція; почуття гумору тощо.

Позитивне розуміння толерантності досягається через з'ясування її протилежності – інтолерантності або нетерпимості. Нетерпимість ґрунтується на переконанні, що твоя група, твоя система поглядів, твій спосіб життя стоять вище за інших.

Це не просто відсутність почуття солідарності – це неприймання іншого за те, що він виглядає інакше, вчиняє по-іншому. Її практичний прояв знаходиться в широкому діапазоні: від звичайної

неввічливості, зневажливого ставлення до інших – до етнічних чисток і геноциду, умисного знищення людей.

Толерантність та інтолерантність – це особливі відносини, котрі формуються на основі оцінки деякого об'єкту (частіше – іншого індивіда) завдяки постійному зв'язку з об'єктом. Відповідно, тут справедлива формула: зв'язок – оцінка – ставлення – поведінка (намір), толерантна чи інтолерантна. Тому толерантність як ставлення породжує ставлення довіри, готовність до компромісу та співробітництву, а також радість, товариськість, дружелюбність. Відповідно, інтолерантність як відношення породжує негативізм, недобррозичливість, тенденцію сваритися з приводу і без, а також негативні емоції – гнів, злобу, злість.

У загальному розумінні толерантність – це відсутність негативної реакції індивіда в усіх тих випадках, коли вона можлива й очікувана зовнішнім спостерігачем. Толерантність у сфері міжетнічних відносин є більш гострою проблемою. У різні епохи вона набувала специфічних особливостей, а в різних регіонах набувала різних відтінків (права на збереження своєї мови, своїх культурних цінностей, традицій, тощо). Задачі ж мирного співіснування, а тим більше активної взаємодії етносів були надзвичайно складними для практичного вирішення на гідному рівні.

Очевидно, що толерантність, розуміється нині як об'єктивно виниклий феномен, як інструмент регулювання міжетнічних відносин. У цьому випадку толерантність розуміється як терпимість до інокультури, інодумки, іно-віри, довірливості.

Згідно з "Декларацією принципів толерантності" (ЮНЕСКО, 1995) толерантність означає "повагу, прийняття й розуміння різноманіття культур нашого світу, форм самовираження й способів прояву людської індивідуальності. Визнання відмінностей людей за зовнішнім виглядом, соціальним положенням, мовою, поведінкою, цінностями і правом жити на світі" [2: 14].

Аналіз поняття "толорантність" робить його досить абстрактним і загальним, а тому доцільно визначити відповідні показники, критерії, котрі дозволять більш чітко фіксувати досліджуване явище. Так, до числа критеріїв міжкультурної толорантності відносять такі: співробітництво й солідарність у вирішенні спільних проблем; реальна рівноправність між представниками різних народів (рівний доступ до соціальних благ для всіх людей, незалежно від їх статі, раси, національності, релігії або належності до якоїсь іншої групи); реальна можливість дотримуватись традицій для всіх культур, представлених в цьому суспільстві; взаємна повага, доброзичливість і терпиме ставлення всіх членів того чи іншого суспільства до інших соціальних, культурних та інших груп; рівні можливості для участі в політичному житті всіх членів суспільства; гарантоване законом збереження й розвиток культурної самобутності і мови національних меншин; позитивна лексика в найбільш уразливих сферах міжетнічних відносин між представниками різних статей свобода віросповідання за умови, що це не обмежує права і можливості представників інших конфесій; відмова від негативних стереотипів у галузі міжетнічних і міжрасових відносинах та у міжстатевих стосунках; доброзичливе й толорантне ставлення до представників різних груп і до груп у цілому [2: 77–78; 3: 30].

Представлені критерії відповідають моделі ліберального громадянського суспільства, котру в сучасній історії розглядають як найбільш повне втілення толорантності.

Толорантність визначається нами як поважне ставлення до чужої думки, лояльність в оцінці вчинків і поведінки інших людей, готовність до розуміння й співпраці у вирішенні питань міжособистісної, групової та міжнаціональної взаємодії.

Тому одним із найважливіших етапів формування толорантності є формування доміанти двоетапного аналізу (всебічної оцінки) об'єкту, спочатку – об'єкта як такого, а потім уже його зв'язків і відносин. Такий характер оцінки має пряме відношення до толорантності або інтолерантності. Природно, що ми толорантні до того, що оцінюємо позитивно. Негативна оцінка може містити забобони й упередження. Забобони за своїм змістом – це оцінка, котра не враховує доказів розуму з причини їх відсутності, або з причини їх слабкості, або з причини наявності установки – визначати для себе все завчасно, не вдаючись в конкретні деталі. Упередження – це налаштованість завчасно "проти" на основі якоїсь попередньої події, і має воно вибіркового характеру. Забобони й упередження характеризують неякісну стереотипну поведінку. Упередження перешкоджає процесу оцінювання. Частіше упередження породжує необгрунтовані негативні оцінки і відносини і, відповідно, лежить в основі інтолерантності.

Науковці С. Бондирева, Д. Колесов пропонують таку схему формування толорантності, в якій акцент робиться на тому, що саме оцінка визначає характер наших відносин до об'єктів, процесів, явищ [1]. Отже, все починається зі сприйняття індивідом об'єкта. Після цього між ними формується зв'язок у формі знань індивідом про існування і властивості цього об'єкта. Далі відбувається етап формування оцінки. Якщо оцінка об'єкта позитивна, виникає (формується) позитивне ставлення до нього, котре відкриває дорогу до позитивних спонукань щодо цього об'єкта. І в результаті ми маємо природну толорантність. Однак, до позитивних оцінок належить і оцінка нами людини або її поведінки як себе самого. Це – толорантність ідентичності (ТІ на схемі). Вона досить чітко виражається таким висловлюванням індивіда: "Як я можу критикувати вас за це, якщо я сам такий же!". При цьому оцінка

факту ідентичності належить до позитивних оцінок, оскільки завжди індивід оцінює (і повинен оцінювати) себе (в цілому) позитивно, а самокритично ставиться лише до деталей своєї зовнішності і поведінки. Негативне ставлення до самого себе – психічна патологія (самозаперечення, самозвинувачення, самоушкодження, суїцид).

Виникнення конструктивної толерантності (КТ) пов'язане з дією цих додаткових факторів (в тому числі, установки) на шляху між оцінкою і формуванням ставлення. Характерною фазою, котра виражає сутність КТ, є така: "Ну, що ж, буду намагатися отримати користь від наших розбіжностей!".

Виникнення адаптивної толерантності (АТ) пов'язане із впливом визначених факторів на шляху між негативним ставленням і негативними спонуканнями: у індивіда просто може не виявитися енергії для дій у відповідності зі своїм негативним ставленням. Досить чітко цей вид толерантності виражає висловлювання: "Я від вас втомився – робіть, що хочете!".

Нарешті, виникнення поблажливої толерантності (ПТ) пов'язане з впливом визначених факторів на етапі між негативними спонуканнями і діями. Чітко сутність поблажливої толерантності виражається таким висловлюванням: "Це для мене пусте – не хочу перейматися вашими справами!". Суть цього виду толерантності в тому, що дещо, до чого в індивіда в принцип негативне ставлення, не торкається його особистості: в протилежному випадку толерантності він би не проявив [5: 47–50].

Одним із головних соціальних інститутів, котрі сприяють формуванню толерантної особистості в сучасному суспільстві, є освіта. Толерантність, як особливість свідомості або особистісна риса, не наявна у людини спочатку і може ніколи не проявитися, якщо її не виховувати й не формувати.

В якості головного завдання освіти визначено формування людини, готової до активної творчої діяльності в сучасному полікультурному й багатонаціональному середовищі, котра зберігає свою соціально-культурну ідентичність, намагається розуміти інші культури, поважає інші культурно-етнічні спільноти, вміє жити в мирі й злагоді з представниками різних національностей, рас і вірувань [6: 3–4].

У формуванні толерантної свідомості фактор національної культури набуває особливого значення. Співвідношення освіти й культури можна розглядати в аспекті полікультурної освіти. Так, вчена Г. Палаткіна серед конкретних задач полікультурної освіти виділяє такі: глибоке й усестороннє оволодіння культурою свого народу; формування уявлень про різноманіття культур в Україні та у світі; виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей, які сприяють прогресу людства і слугують умовам для самореалізації особистості; створення умов для інтеграції студентів у культури інших народів; розвиток умінь і навичок ефективної взаємодії з представниками різних культур; виховання студентів в дусі миру, толерантності, гуманного міжнаціонального спілкування; виховання поваги до історії й культури інших народів; створення мультикультурного середовища як основи для взаємодії особистості з елементами інших культур; формування у студентів здатності до особистісного культурного самовизначення [7].

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. На основі вивченого матеріалу нами представлена модель середовища, котре формує толерантне відношення, її основними характеристиками є:

1. Єдність усіх суб'єктів навчального процесу й форм організацій їх відносин, котрі, з одного боку, є основними компонентами педагогічної етики, а з іншого – основою, зразком морального виховання учнів.

2. Діалогічність. Це формує здатність до взаємозбагачуючого й плідного спілкування, вміння звернути до внутрішнього світу іншого й мотивів його поведінки, що дає можливість людині оволодіти культурою відмінностей.

3. Суб'єкт-суб'єктні стосунки в системі "викладач-студент" і "студент-викладач", практика конструктивної взаємодії й орієнтація на процес саморозвитку.

4. Неоднорідність соціального середовища – демонстрація різноманітності позицій, точок зору, норм і правил поведінки. Забезпечує багатоваріантність, альтернативність і можливість вибору, самовизначення.

5. Відкритий інформаційний простір. Контакти та взаємодія із зовнішнім оточенням переважно відкритого, діалогічного характеру, що дає можливість отримання різної інформації, поповнення знань, розширення світогляду.

Міжкультурну комунікацію необхідно розглядати як поліфункціональне явище, що включає: знання норм, принципів комунікативної поведінки в іносоціокультурному середовищі, вміння переведення їх у площину між культурних відносин; виховання специфічних якостей, здатності до емпатії, співпереживання, самооцінки. Високий рівень міжкультурної компетенції припускає володіння своїми емоціями, прояву інтересу та уваги до інших людей. Відносини в процесі міжкультурної компетенції припускають високу розвиненість етнополітичного усвідомлення та мислення, почуттів, потреб, терпляче ставлення до іншої культури, до національних звичаїв, традицій. Показниками міжкультурної компетенції є також знання історії та культури народів, багатосторонні зв'язки одного із одним, вміння вести дискусію, оцінювати явища з гуманістичних позицій, відстоювати і пропагувати свої переконання.

Формування толерантної мовної особистості в процесі навчання міжкультурної комунікації спрямоване на стабілізацію внутрішнього положення в студентському колективі, забезпечення дружби народів (соціальна функція); збагачення людей духовною культурою; спонукання їх до духовної співпраці (просвітницька функція); формування соціально-етичних якостей, що полегшують міжкультурну згоду в суспільстві (психологічна функція).

Головний механізм формування толерантної мовної особистості полягає в тому, що особистість кожного студента є суб'єктом і об'єктом міжкультурних відносин і вносить свою часточку до скарбниці світового досвіду, кожна особистість тією чи іншою мірою є учасником вільного політичного, культурного діалогу, володіння котрим сприяє ментальній сумісності людей, повазі, прийняттю й розумінню різних культур, що є умовами руху людства до духовної інтеграції, поважному ставленню до мов, традицій і культури інших народів, формування культури світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Сагарда В. В. Навчання і виховання учнів національних меншин у контексті регіональних особливостей : Історії, реалії, проблеми, перспективи / В. В. Сагарда // Науковий вісник Ужгородського державного університету : Серія "Педагогіка. Соціальна робота" – Ужгород, 1998. – Вип. 1. – С. 59–68.
2. Дьяченко М. И. Психология высшей школы : [учеб. пособие для вузов] / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандилович. – 2-е изд., перераб. и доп. – Минск : Изд-во БГУ, 1981. – 383 с.
3. Халеева И. И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи (подготовка переводчика) / И. И. Халеева. – М. : Высшая школа, 1989. – 238 с.
4. Бондырева С. К. Толерантность (введение в проблему) / С. К. Бондырева, Д. В. Колесов. – М. : МПСИ ; НПО "МОДЭК", 2003. – 240 с.
5. Бордовский Г. А. Управление качеством образовательного процесса / Г. А. Бордовский, А. А. Нестеров, С. Ю. Трапицын. – СПб. : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2001. – 359 с.
6. Скалкин В. Л. Обучение диалоговой речи / В. Л. Скалкин. – К. : Рад. шк., 1989. – 158 с.
7. Палаткина Г. В. Формирование этнотолерантности у младших школьников / Г. В. Палаткина // Начальная школа. – 2003. – № 11. – С. 65–72.
8. Ступарик Б. М. Национальна школа: витоки, становлення / Б. М. Ступарик. – К. : ІЗМН, 1998. – 336 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Saharda V. V. Navchannia i vykhovannia uchniv natsional'nykh menshyn u konteksti rehional'nykh osoblyvosti : Istorii, realii, problemy, perspektyvy [Education and Upbringing of Students of National Minorities in the Context of Regional Particularities] // Naukovyi visnyk Uzhhorods'koho derzhavnoho universytetu : Seriya "Pedahohika. Sotsial'na robota" [Scientific Bulletin of the Uzhgorod National University. Series : Pedagogy. Social work]. – Uzhhorod, 1998. – Vyp. 1. – S. 59–68.
2. Diachenko M. I. Psykholohiia vyssei shkoly [Psychology of Higher School] : [ucheb. posobiie dlia vuzov] / M. I. Diachenko, L. A. Kandybovych. – 2-e yzd., pererab. y dop. – Minsk : Yzd-vo BHU, 1981. – 383 s.
3. Khaleieva I. I. Osnovy teorii obucheniia ponimaniiu inoiazychnoi rechi (podhotovka perevodchika) [Fundamental of the Foreign Speech Understanding Training (Training for Translators)] / I. I. Khaleeva. – M. : Vysshiaia shkola, 1989. – 238 s.
4. Bondyreva S. K. Tolerantnost' (vvedeniie v problemu) [Tolerance (Introduction to the Problem)] / S. K. Bondyreva, D. V. Kolesov. – M. : MPSTY ; NPO "MODEK", 2003. – 240 s.
5. Bordovskii H. A. Upravleniie kachestvom obrazovatel'noho protsessa [Quality Control of Educational Process] / H. A. Bordovskii, A. A. Nesterov, S. Yu. Trapitsyn. – SPb. : Izd-vo RGPU im. A. I. Hertsena, 2001. – 359 s.
6. Skalkin V. L. Obucheniie dialohovoi rechi [Training of Dialogue Speech] / V. L. Skalkin. – K. : Rad. shk., 1989. – 158 s.
7. Palatkina H. V. Formyrovaniie etnotolerantnosti u mladshykh shkol'nykov [Ethnic Tolerance for Younger Children] / H. V. Palatkina // Nachal'naia shkola [Primary School]. – 2003. – № 11. – S. 65–72.
8. Stuparyk B. M. Natsional'na shkola : vytoky, stanovlenniia [National School : Origin and Development] / B. M. Stuparyk. – K. : IZMN, 1998. – 336 s.

Калашиник Н. В. Формирование толерантности студента-медика как инструмента межнационального общения.

В данной статье проанализированы подходы к трактовке понятия "толерантность". Представлены организационный процесс формирования толерантной личности средствами межкультурной коммуникации, который включает: определение общей цели и конкретных задач, ознакомление студентов в процессе обучения языку с системой научных знаний о правах и свободе человека и народов, о нации и их отношениях, о расах и о других культурах, развитие положительного опыта культуры общения и др. Проанализированы и рассмотрены основные психологические составляющие толерантности – эмпатию и коммуникативную компетентность. Представлена модель среды, которая формирует толерантное отношение.

Ключевые слова: толерантность, адаптивная толерантность, конструктивная толерантность, интолерантность, коммуникативная толерантность, толерантная личность.

Kalashnik N. V. Formation of Medical Students' Tolerance as a Tool of Intercultural Communication.

The rapid and radical changes in the life of Ukrainian society, the processes of globalization and integration, the continuous expansion of the spheres of international, interethnic communication indicate that further development of mankind is possible only with the dialogue of representatives of different national-cultural and religious communities that can understand and perceive another culture as equivalent. It is in these conditions that the education of foreign students is considered as a means of safe and comfortable existence in the new society, and the goal of education is the formation of intercultural communication among future foreign doctors, as well as the formation of tolerant consciousness among students at such levels as personality, society, and state. Foreign students from different countries represent different ethnic groups, different cultural, religious, linguistic relations, cultural education, which causes difficulties in the life of foreign students who influence the formation of their intercultural communicative competence. The analysis of scientific literature shows the constant interest of scholars in the problems of the formation of a tolerant linguistic personality of a foreign medical student.

It is necessary to create an atmosphere of tolerance, openness, respect for one another and a sense of solidarity. The principle of tolerance implies tolerance and respect for the opinion of another person, impartiality in the assessment of people and events, and the positivity of relationships.

The problem of forming the readiness of foreign students to perceive the cultural environment, teaching intercultural communication involves a number of more complex aspects: the formation of a culture of communication in another for them socio-cultural and linguistic environment; Taking into account psychological peculiarities of adult education; Taking into account psychological peculiarities of cognitive communicative activity of foreign students in the natural linguistic environment; Raising the culture of interethnic communication in the group, at the faculty, in the university, etc.; Formation of skills and abilities of the "dialogue of cultures"; the formation and development of theoretical and practical readiness for intercultural communication, which is the main means of educating a tolerant personality.

Therefore, tolerance is defined by us as a respectful attitude to someone else's opinion, loyalty in the assessment of actions and behavior of other people, readiness for understanding and cooperation in solving issues of interpersonal, group and interethnic interaction.

Formation of a tolerant linguistic personality in the process of teaching intercultural communication is aimed at stabilizing the internal situation in the student collective, ensuring friendship of peoples (social function); Enriching people with spiritual culture; Inducing them to spiritual cooperation (educational function); Formation of socio-ethical qualities facilitating intercultural consent in society (psychological function).

The main mechanism for forming a tolerant linguistic personality is that the personality of each student is the subject and the object of intercultural relations and brings its share into the treasury of world experience, each person in one or another degree is a participant in a free political and cultural dialogue, the ownership of which contributes the mental compatibility of people, respect, acceptance and understanding of different cultures, which are the conditions of humanity's movement for spiritual integration, respect for the languages, traditions and culture of other peoples, the formation of a world culture in.

Key words: tolerance, adaptive tolerance, constructive tolerance, intolerance, communicative tolerance, tolerant personality.